

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus III. Argumentum. Nominatus, seu Præsentatus si intra terminum non exhibuerit coram habente instituere nominationem, seu præsentationem, aut illam non acceptaverit, aut ei renunciaverit; an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

damna, & interesse ob non præsentationem factam in tempore; quia Procurator in casu præsentati quantumvis locuples non est solvendo; cum præsentatio non sit pretio extimabilis, ut dixi superius *Par. II. Can. XII., & XIII. in Commentario*; Unde Patronus ex hoc ipso restitui debet in integrum, & provisio liberè facta Jure devoluto rescindi, ad tradita per *Gloss. in cap. cum venissent de in integ. restit. verb. restituimus, Golin. de Procurat.*

11 *par. 2. cap. 5. num. 125.*; Quod nullam admitteret difficultatem si ageretur de Jurepatronatus Ecclesiastico, seu si Patronus, qui constituit Procuratorem ad præsentandum esset Ecclesia, Monasterium, aut alius locus pius, ad *Text. in sæpè dicto cap. Cum venissent de in integ. restit.*, ex quo restituitur Ecclesia læsa, propter negligentiam Procuratoris, qui jura Ecclesiæ non produxit, ibique *Gloss. in figuratione casus, Abb. in cap. Ad hoc ut lite non contest. num. 37.*

12 Descendendo verò ad secundum Dubium censeo nullum aliud jus competere Patrono super Statuis, Candelabris, & aliis ornamentis argenteis inservientibus pro ornatu præfati beneficii, ab ipso propriis expensis constatis, nisi jus custodiæ, & eorum dominium spectare ad Beneficium, ut aliàs firmavi superius *Par. I. Canon. IV. Caf. VI.*; Et novissimè resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii, mestudente apud R.P.D. Lambertinum meritisimum ejusdem Sac. Congregationis Secretarium in *Cajetana 2. Julii 1718.*, ubi cum Gubernatores, seu Deputati electi à Civitate Cajetæ Patrona Cappellæ S. Erasmi ad effectum, ut invigilent tam super fabrica, & ornatu ejusdem, quam super conservatione, & erogatione reddituum ad illam pertinentium, supplicaverint pro declaratione, quod duæ Statuæ argenteæ, & quod alia quædam argentea ornamenta essent de libero dominio Civitatis, quæ de illis disponere posset ad proprium usum, etiam & commodum in casu necessitatis, fuerunt disputata infra scripta Dubia:

Primo -- *An, & quale jus competat Civitati, & Deputatis super Candelabris, Cruce, & aliis ornamentis argenteis, quæ à triginta annis citra semper inservierunt pro ornatu Cappellæ S. Erasmi, vel potius*

illa liberè spectant ad dictam Cappellam in casu &c.

Secundo -- *An, & quale jus competat eisdem Civitati, & Deputatis super duabus Statuis argenteis jam factis, & super pecuniis exactis, & exigendis ex Gabellis, & aliis effectibus assignatis dictæ Cappellæ per Consilium Civitatis, vel potius eadem liberè spectent ad eandem Cappellam, in casu &c.*

Tertio -- *An, & quo jure Episcopus cogere possit Deputatos, & Gubernatores dictæ Cappellæ ad reddendam rationem pecuniæ ad eos perventæ ex redditibus, & legatis dictæ Cappellæ, necnon ex Gabellis, & aliis effectibus assignatis eidem Cappellæ per Consilium Civitatis, in casu &c.*

Quarto -- *An Episcopo competat jus deputandi personam idoneam pro exactione Gabellæ Quartutii Piscationis concessæ dictæ Cappellæ, & exigendi ab Exactoribus computa exacti, in casu &c.*

Quibus Sacra Congregatio respondit. Ad Primum -- *Argenta, de quibus agitur liberè spectare ad Cappellam, eorum verò tantummodò custodiam ad Deputatos* -- Ad Secundum -- *Statuas, & pecunias, de quibus agitur liberè spectare ad Cappellam, Custodiam verò Statuarum, & administrationem reddituum tantummodò spectare ad Deputatos* -- Ad Tertium -- *Affirmativè ad formam Concilii Tridentini sess. 22. capit. 9. de reform.* -- Ad Quartum -- *Committendam esse Deputatis exactiorem, & administrationem Gabellæ Quartutii Piscationis, cum onere eam erogandi, & reddendi Episcopo rationem ad normam Decreti Sacra Congregationis Episcoporum die 28. Augusti 1683.*

ARGUMENTUM.

Nominatus, seu Præsentatus si intra terminum non exhibuerit coram habente instituire nominationem, seu præsentationem, aut illam non acceptaverit, aut ei renunciaverit; an provisio Beneficii liberè devolvatur ad Episcopum, vel potius Patrono competat novus terminus.

SUM-

SUMMARIUM.

- 1 Nominatus si non exhibeat Instrumentum suæ nominationis intrâ terminum statutum coram Ordinario, an causet devolutionem, & præjudicet Patrono. & nu. 3.
- 2 Patrono competit novus terminus ad præsentandum, si Præsentatus non acceptet præsentationem, aut huic renunciet, aut hæc invalidetur, intrâ quadrimestre, vel semestre; & quare vide num. 5.
- 3 Patronus si solùm consignet nominato Instrumentum suæ nominationis, quantum in se non dicitur facere, quod facere tenebatur.
- 4 Nominatio, donec non exhibeatur coram habente instituere, non dicitur actus perfectus.
- 6 Imposito à Fundatore Beneficii onere canendi unam Missam qualibet hebdomada in Ecclesia A., & Ecclesia B., an Rector sit obligatus ad unam, vel ad duplicem Missam. Vide ibi, & num. 7. & 10.
- 8 Dicitio & est copulativa.
- 9 In dubio facienda est interpretatio potius favorabilis, quam præjudicialis Animabus Testatorum.

CASUS III.

IN limine foundationis cujusdam Beneficii Patronalis pinguis redditus fuit à Fundatore impositum Rectori onus canendi in perpetuum in Ecclesia A., & Ecclesia B. unam Missam de Requie qualibet hebdomada; vacato hujusmodi Beneficio, mense proximè præterito, Patronus nominavit ad illud quemdam Sacerdotem, cui consignavit Instrumentum nominationis; iste autem Sacerdos nominatus dictum Instrumentum non exhibuit intrâ quadrimestre coram Ordinario; eo quia sciebat intentionem Episcopi esse adstringere eum ad celebrationem duplicis Missæ cantatæ de Requie qualibet hebdomada, unius scilicet in Ecclesia A., & alterius in Ecclesia B., ad quam se ex lege foundationis adstrictum non esse intendebat; quæritur proinde in hoc casu:

Primo -- An proviso dicti Beneficii liberè devolvatur ad Episcopum, vel potius Patrono competat novus terminus.

Secundo -- An Rector ejusdem Beneficii teneatur ad unam, vel ad duplicem Missam?

1 Ad Primum respondendum videtur provisionem Beneficii in hoc casu non devolvi liberè ad Episcopum, sed Patrono competere novum terminum ad præsentandum; quia negligentia Nominati in exhibendo Instrumentum suæ nominationis coram Ordinario intrâ quadrimestre causare non debet devolutionem, & præjudicare Patrono, qui in consignatione dicti Instrumenti totam fidem habuit in ipso Nominato existimans eum diligentem in prosequendo suam nominationem, ut tueri videtur Perez Lara de Annivers. & Cappell. lib. 2. cap. 9. num. 5., ibi -- Si tamen præsentatus à Patrono non prosequatur præsentationem, ut institutionem obineat, poterit Patronus alium præsentare, etiam quod lapsus esset quadrimestre, vel semestre, quia alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, nec debet negligentia præsentati nocere Patrono.

2 Eodem modo, quo si Præsentatus non consentiat, seu non acceptet præsentationem, aut renunciet præsentationi, aut moriatur, ante vel post institutionem, aut non consequatur institutionem in tempore ex culpa instituentis, absque rationabili causa instituere denegantis, aut invalidetur ejus præsentatio propter aliquod occultum crimen intrâ quadrimestre, vel semestre, proviso Beneficii liberè non devolvitur ad Ordinarium; nec præjudicatur Patrono, sed huic competit novus terminus ad præsentandum, incipiendo à die non acceptationis, vel renunciationis; vel mortis, vel invalidationis ejusdem præsentationis; nisi adsit aliqua fraus e. g. nisi Patronus præsentet in ultimo die quadrimestris, aut semestris eum, quem certò scit præsentationi non consenturum, aut renunciaturum ad effectum habendi aliud quadrimestre, aut semestre, juxtâ Text. in cap. Si Electio de Election. in 6., ibi -- Si electio ex eo non sortiatur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciat juri suo, aut fortè diem claudit extremum, seu propter occultum ejus vitium irritatur, Electores (qui jam fecerant, quod spectabat ad ipsos infra juris terminum eligendo) habebunt à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio nova esset, tempus in integrum ad electionem aliam celebrandam, dummodo nil fraudulenter

ter

ter egerint in præmissis -- Qui Textus licet loquatur de electione, extenditur etiam, & locum habet in præsentatione, juxta *Gloss. ibi verb. Integrum vers. Statutum*, ibique *Gemin. num. 6.*, *Navar. consil. 25.*, de *Simon. num. 5.*, *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. prima art. 17. num. primo, & seqq. & art. 12.*, *Card. de Luc. de jurepatr. disc. 64. num. 15.*, *Vivian. eodem tract. lib. 7. cap. 4. num. 30. & 32.*, *Rot. decis. 8. de jurepatr. in novis num. 3.*, & in *Mediolanen. Beneficii 18. Junii 1708.* §. *Narrativa coram R.P.D. Omaña*, & in *Pisana Cappellania 5. Junii 1705.* §. *Multo que coram R.P.D. Lancetta*, & in *Pisana Beneficii 24. Januarii 1710.* §. *Et demum coram Eminentissimo Priolo*. Ergo etiam si nominatus intrâ terminum non exhibuerit coram Ordinario suam nominationem, Patrono competere debet novus terminus ad præsentandum à die non exhibitionis.

- 3 At contrarium verius de jure censeo; quoniam in hoc casu non solum Nominatus fuit negligens in exhibendo Instrumentum suæ nominationis in tempore coram Ordinario; verum etiam ipsemet Patronus de negligentia redarguitur, dum consignando præfato Sacerdoti à se nominato simplex Instrumentum nominationis; quantum in se, ex quo non præsentavit illum instituenti; non fecit, quod facere tenebatur, adedut culpa est ipsius Patroni si intrâ terminum sequutus non fuit actus perfectæ præsentationis, ac proinde dignus est pœna devolutionis, & ut ipsi denegeretur novus terminus ad præsentandum, ut expressè docent *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. qu. 1. art. 22. num. 4.*, *Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 6. num. 39.*, *Vivian. de jurepatr. lib. 7. cap. 4. nu. 31.*, *Rot. decis. 3. de jurepatr. in novis*, ibi -- *Respondebatur ad ultimum, quod non fecit prout debuit, quia licet sufficeret electionem, seu præsentationem factam per Patronum, esse præsentatam Electo, sive præsentato infra tempus quoad hoc, ut consentiat electioni, sive præsentationi de se facta, tamen quoad Superiorem, qui habet electum confirmare, vel præsentatum instituere id non sufficit* -- *Rot. in Senogallien. Beneficii 23. Aprilis 1703.* §. *Probato cor. ho: me: Muto.*

Ea verò, quæ superius objiciebantur, non obstant; disparitas namque est mani-

ifesta, siquidem in primo casu Patronus imputari non potest de negligentia, quia quantum in se est fecit actum perfectum, sed in secundo casu fuit negligens, dum non explevit actum perfectum, sed imperfectum, nimirum simplicem nominationem, quæ donec non exhibeatur coram habente instituere, perfectæ præsentationis robur assumere non potest, nec dicitur actus perfectus, *Rot. in Ferrar. Parochialis 17. Januarii 1718.* §. *Non obstat coram R.P.D. Lancetta*, & dixi superius *Par. I. Can. V. Cas. II. num. 2. & 15.*, unde non mirum si in primo, & non in secundo casu, ei competat novus terminus ad præsentandum, quia ubi datur terminus ad aliquid agendum, aliàs incurritur pœna, sufficit actum fieri, licet non fortitur effectum ad evitandam pœnam, quæ imponitur ratione negligentia, ut testatur *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. 1. art. 17. num. 3.*

- 6 Descendendo autem ad secundum Dubium, respondendum videtur Rectorem supradicti Beneficii teneri ad unam, & non ad duplicem Missam; ita enim in similibus terminis resolutum apparet à Sacra Congregatione Concilii in *una Romana Legati 23. Julii 1718.*, ubi relictis à quadam Nobili Matrona Patribus Prædicatoribus Sanctorum Xysti, & Clementis locis 60. Montis Sermonetæ his verbis -- *Lascia luoghi 60. del medesimo Monte Sermoneta alli Padri Domenicani de' Santi Sisto vecchio, e Clemente, con obbligo in perpetuo di cantar mi nell'una, e Valtra Chiesa, una Messa di Requie la settimana* -- fuit disputatum -- *An Patres ad unam, vel ad duplicem Missam sint obligati in casu &c.* -- cui responsum fuit -- *Patres teneri ad unicam Missam.*

- 7 Sed re maturè perpensa censeo in præsentiarum dicendum Rectorem hujusmodi Beneficii canere teneri duplicem Missam de Requie qualibet hebdomada; unam videlicet in Ecclesia A., & alteram in Ecclesia B.; ita enim suadent verba Fundatoris, favor Animæ, & pinguis, ac superabundans elemosyna pro hujusmodi celebratione ab eodem Fundatore assignata.

Et quidem reflectendo ad verba, Fundator jussit cantari in perpetuum unam Missam de Requie in Ecclesia A., & in Eccle-

Ecclesia B. qualibet hebdomada, quæ verba demonstrant eius voluntatem fuisse ut canatur duplex Missa, altera videlicet in Ecclesia A. & altera in Ecclesia B.

8 juxta naturam dictionis *Et*, quæ est copulativa, & coniunctiva, *Barbos. de Diffion. dict. 110. num. 3.*, maximè cum Fundator ad hunc effectum reliquerit Rectori pingue stipendium non solum sufficiens, sed etiam superabundans pro celebratione duplicis Missæ cantatæ qualibet hebdomada; quod pingue stipendium à Fundatore relictum pro una Missa canenda in Ecclesia A., & in Ecclesia B., præsumere facit ejusdem Fundatoris animum fuisse, ut cantetur duplex Missa, *Amosaz. de caus. piis lib. 2. c. 3. n. 50.*; Præ-

9 fertim ita dictante pietate erga Animam d. Fundatoris, dum in dubio quando nulla sequitur contrarietas, & fieri potest, facienda est interpretatio potius favorabilis, quàm præjudicialis Testatorum animabus, *Card. de Luc. de Legat. disc. 49. num. 9.*

10 Hinc non applicatur supradicta resolutio Sac. Congregationis Concilii; ibi enim concurrebant variæ circumstantiæ, doctissimè ab R. P. D. prælaudato Lambertino Secretario in Folio ponderatæ, ratione quarum justè declaratum fuit Patres Dominicanos Sanctorum Xysti, & Clementis ad unicam Missam teneri.

Prima enim erat, quod Testatrix optimè sciebat eosdem Patres non semper, & per totum annum habitare consueuisse in uno ex dictis Conventibus, sed ob aeris inclementiam consueuisse modo habitare in Conventu S. Xysti, modo in Conventu S. Clementis. Verisimile ergo est, quod ipsa voluerit Patres obligare ad Missæ celebrationem in sola Ecclesia illius Conventus, in quo ipsi degerent, & sic ad unius tantum Missæ celebrationem qualibet hebdomada.

Secunda est quod Testatrix Patres obligavit non ad celebrationem Missæ lectæ, sed ad celebrationem Missæ solemnem, seu decantatæ -- *Con obbligo in perpetuo di cantar mi una Messa di Requie* -- cum autem Missa cantata exigat præsentiam non unius simplicis Sacerdotis, sed omnium Patrum inferitur, quod ipsa voluerit unius tantum Missæ celebrationem qualibet

Pars III.

hebdomada, aliàs dicendum esset, quod voluisset, ut qualibet hebdomada Patres, aut à Conventu S. Clementis ad Conventum S. Xysti, aut à Conventu Sancti Xysti irent ad Conventum S. Clementis pro Missa canenda, quod videtur absurdum, & onus intolerabile.

Tertia est, quod Testatrix collectivè, & per modum unius locuta est de Patribus S. Clementis, & S. Xysti -- *Lascio luoghi sessanta alli Padri Domenicani de' Santi Sisto vecchio, e Clemente* -- Idem ergo judicium ferendum est quoad eam partem Testamenti, in qua demandavit Missæ celebrationem qualibet hebdomada -- *Nell'una, e l'altra Chiesa de' Santi Sisto, e Clemente* -- in quorum rerum statu non est necesse, quod duplex Missa canatur, sed una sufficit, quæ cantetur qualibet hebdomada in altera ex dictis Ecclesiis.

Quarta tandem est, quod Patres de Familia Conventuum S. Clementis, & S. Xysti semper considerati sunt per modum unius, itaut Sacra Congregatio super disciplina Regularium declaraverit die 13. Augusti 1700., quod expletus censeatur annus Novitiatus, etiam si Novitii, qui habitum receperunt in Conventu S. Xysti, mensibus æstivis propter aeris inclementiam transeant ad Conventum S. Clementis. Quæ circumstantiæ cum non concurrant in casu præsentis, proinde dicta resolutio non obstat.

ARGUMENTUM.

Episcopus conferendo liberè Beneficium Patronale jure devoluto ob non factam in tempore Præsentationem à Patrono, an teneatur legem foundationis servare.

SUMMARIUM.

- 1 Collatio Beneficii liberè facta ab Ordinario jure devoluto Personæ non qualificatæ ad formam foundationis est nulla.
 - 2 Patronis Laicis in Jurepatronatus mixto competit semestris ad præsentandum.
 - 3 Distinguuntur plures species qualitatum Beneficiorum.
 - 4 Episcopus conferens Beneficium jure devoluto ob non factam à Patrono præsentationem in tempore tenetur observare leges,
- C & qua-